

CD: Hazard – Dlouhá pouť

Autor: Milan J. Kalinics <cajarez[zavinac]bgcz.net>, Téma: České desky, Vydáno dne: 08. 02. 2010

(P/C-2009, Hazard, <http://home.tiscali.cz/hazard>, celkový čas 46:53)

TENNESSEE [Tennessee] / POUSTEVNÍK [Heartbreakin' Old Achin' Blues] / ČARODĚJ [I've Forgotten You] / DAYBREAK IN DIXIE (instrumental) / LÁVA [Song For Life] / DVEŘE OTVÍRÁM [Pennies in My Pocket] / LET ORLA [Thirsty in the Rain] / JE TO DLOUHÁ POUŤ [It's a Long, Long Road] / KOUZELNÁ [It Wasn't You] / CALIFORNIA [California Cotton Fields] / MLHAVÉ RÁNO [Cloudy Days] / PRASE V CHLÍVĚ [Pig in a Pen] / HRÁČ [I'll Take the Blame] / BARÁK NA KLÍČ [Grandpa Get Your Guitar] / BLACK DIAMOND (instrumental)

Hazard: JIŘÍ NOVOTNÝ – kytara, zpěv / LADISLAV KOZEL – banjo, zpěv / JAROSLAV MIKL – mandolína, zpěv / IVO SVOZIL – dobro / LIBOR NÁBĚLEK – kontrabas, zpěv / VÍTĚZSLAV KARÁSEK – housle, zpěv
Host: MARTIN MIKL – dobro

Recording and mastering: Svat'a Kotas

Pokud vydá desku víceméně bálová kapela s letitou historií, pak to zpravidla bývá jen z pohnutek retrospektivních a proto, aby udělala radost sobě a fanouškům v regionu svého působení. Nebývá to ve většině případů ani z komerčních důvodů, ani z důvodu „ted' jdeme dobývat hudební svět“. To však neznamená, že by takové desky neměly vznikat, čím zaujmout, co sdělit, čím potěšit. A protože nové album Hazardu mezi takovéto sdělné projekty patří, myslím, že si zaslouží následující recenzi.

Především je třeba představit alespoň několika slovy samotnou kapelu. I když letos oslaví Hazard pětadvacetiny, což je na poměry u nás už úctyhodná doba, těžiště jejího působení je především Zlínsko, kde je za ty roky dostatečně populární a známá. Je na škodu, že se téměř výhradně specializuje na bálovou produkci a standardních koncertů má za sebou v posledních letech poskrovnu, protože v jiných částech republiky, především v Čechách, se o její existenci a hudbě, kterou hraje, bluegrassoví fanoušci příliš nedozví. Ačkoliv... možná i proto bylo album „Dlouhá pouť“ nahráno, neboť i takovým způsobem je možné dát o sobě vědět kdekoli (v tomto případě kdekoli tam, kde budou rozumět obsahu českých textů).

Podrobnou historii kapely si můžete v případě zájmu přečíst na její webové prezentaci na adrese uvedené v záhlaví recenze. Zde se také dozvíte, že se jedná už o druhou hudební konzervu, kterou Hazard vyprodukoval. A protože jsem měl možnost s odstupem času slyšet obě, musím už zkraje říct, že i když ani ta první nezní špatně, je znát, že se kapela během doby stále vyvíjela, a to v tom dobrém slova smyslu.

Jak jsem už předznamenal v úvodu, i regionální skupina má často svým projevem schopnost zaujmout posluchače, kteří ji do té doby neznali. V případě této desky je pozitivním prvkem především instrumentální stránka. Měla by být samozřejmostí u každé kapely, která nakráčí do studia za účelem nahrávky, ale ne vždy tomu tak bývá. U Hazardu však není pochyb o tom, že jednotliví muzikanti jsou pospolu už nějaký ten pátek. Jejich vzájemná sešranost je zřejmá a uvědomíte si ji jak v písničkách, tak ve dvou instrumentálních skladbách. Všichni instrumentalisté jsou na patřičné výši a i když se kapela sama profiluje především jako „countryová“, instrumentální projev je jednoznačně bluegrassový.

Ladislav Kozel hraje výrazné banjo, v sólech se někdy zbytečně drží technikou hry v mantinelech tradice, ale v podehrávkách používá odvážnější a mnohdy vtipně řešené sekvence tónů (např. v Tennessee, Poustevník). Z jeho stylu hry se dají poměrně snadno odvodit jeho oblíbenci, respektive zahraniční vzory. Jistě se nemýlím, že mezi ně jednoznačně patří například J.D. Crowe a Ben Eldridge. K banjistovi mám jen jedinou výhradu, která je evidentní při pozorném poslechu. V některých skladbách slyším narážet prstýnky banja na blánu (například ve skladbách Poustevník, Kouzelná a California). To, co přirozeně zanikne na vystoupeních, působí při poslechu čisté nahrávky na sluchátka rušivě a je potřeba si na to dávat pozor.

Jarda Mikl se jako jeden z nemnoha mandolinistů u nás (ale i v zahraničí) zabývá mimo jiné také crosspickingem, tedy technikou hry, za jejíhož otce je všeobecně považován Jesse McReynolds. Nebudu daleko od pravdy, že mezi jeho vzory patří jak Jesse, tak například Jack Tottle. Crosspicking v jeho podání obohacuje výrazně celkový instrumentální projev. Velmi dobře je to znát například ve skladbách Poustevník, Let orla a v instrumentálce Black Diamond (kde hraje crosspickingovou technikou i kytarista, což je méně obvyklé). Jaroslav Mikl nehraje samozřejmě všude jen crosspicking, ale tento styl prolíná více či méně celou deskou a je zde dominantní. Jarda je ale také dobrý rytmik, a tak nepřekvapí, že si plně uvědomuje, k čemu jsou mandolínové chopy a nebojí se je používat tam, kde má.

Kmenového dobristu kapely Ivo Svozila uslyšíte na desce pouze ve třech skladbách. Více času na nahrávání mu pracovní vytížení nedovolilo. Trochu mi jeho styl hry připomíná Curtise Burche, takže je možné jen zalitovat, že zde není ke slyšení více. Naštěstí ve zbylých skladbách nahrál Dobro hostující Martin Mikl (Svaťa Kotas Band), takže posluchači nejsou o tento nástroj nikde ochuzeni. Martin je navíc majitel zvukově odlišného Dobra, a tak sóla v jeho podání jsou tónově barevnější a sytější. I když je s kapelou na nahrávce pouze jako externista, jeho vklad do celkového soundu je nezanedbatelný.

Jiří Novotný střídá úlohu kytary jako nástroje doprovodného i sólového poněkud střídavě. V každé skladbě sólovou kytaru neuslyšíte, ale kde sólo hraje, tam je potřeba jej ocenit. Pěkná kytarová sóla uslyšíte například ve skladbách Poustevník, Láva nebo Je to dlouhá pouť. Co se týče doprovodné kytary v jeho rukou, k té nemám žádných připomínek. Plní svoji úlohu, jak má a stejně tak nejdůležitější rytmický nástroj spojující všechny hráče, často naprosto nedoceňovaný kontrabas, v případě Hazardu obsluhovaný Liborem Nábělkem.

Muzikant, který mě už při prvním poslechu desky zaujal nejvíce, je houslista Vítězslav Karásek. Housle v jeho rukou patří k silným devizám Hazardu a dovedu si představit, že by tento hudebník našel uplatnění jako host i na jiných projektech. Nejpatrnější je jeho přínos v písničkách Poustevník, Čaroděj, Láva, Mlhavé ráno a v instrumentálce Daybreak in Dixie. Nečekejte však, že jsou housle u Hazardu dominantním nástrojem, to nikoli. Oceňuji v tomto případě nejen velmi dobré technické zvládnutí houslí, ale i jejich citlivé užití vzhledem k celku.

Pozitivní je také skutečnost, že kapela nemá fádní vokální projev. Sóloví zpěváci, kterých je v kapele více, se v přednesu jednotlivých písní střídají a album Hazardu (a zcela jistě i živé vystoupení) tak získává ve vokální stránce na barevnosti, o kterou bývají někdy ochuzeny desky mnohem renomovanějších formací. Hlasová polyfonie je na desce používána skromně a například ve skladbách Čaroděj, Láva nebo Mlhavé ráno je vícehlas udělaný velmi hezky a citlivě. Abych však jenom nechválil, naopak pěvecké manýry ve skladbě Hráč (podle mne zbytečné a časté změny výšky hlasu v jednotlivých slovech textu) jsou poplatné spíše začínající hvězdičce pop music. Naštěstí je to na desce výjimka.

Co říct k použitému materiálu a k dramaturgii projektu? Vzhledem k charakteru kapely a tomu, že natočila desku k čtvrtstoletí existence, je nepochybné, že jsou zde skladby jak ze současného repertoáru, tak i kousky letitější. Především skladby Tennessee nebo Haggardova California Cotton Fields (kterou bluegrassové publikum zná spíše v podání Seldom Scene) se u nás hrály, pokud mi paměť dobře slouží, v repertoárech nejedné skupiny už v sedmdesátých letech minulého století. Snad právě proto, že jsou pro mě osobně už tak moc ohrané, jsem k nim nenašel příliš pozitivní vztah a možná zde svoji roli sehrálo i to, že ani české texty těchto dvou tracků nepovažuji za nejpovedenější. Kapela mi jistě odpustí můj subjektivní dojem, tím spíš, že si dovedu představit, že pro mladší generaci posluchačů mohou být i po letech na živém vystoupení stravitelnější.

Veškerý materiál na desce je převzatý a představovat znalému bluegrassovému čtenářstvu písničku po písničce asi nebude potřeba. Stačí si přečíst v závorce uvedené názvy původních předloh a pojmy jako třeba Rhonda Vincent, Rodney Crowell, New Grass Revival, Peter Rowan, Blue Highway, Seldom Scene, Alison Krauss & Union Station a další vám jistě samy vyskakují před očima. Všechny písničky jsou v češtině a texty většiny skladeb na albu nepřekračují horizont potřeb balových kapel. Jsou ale díky tomu naopak srozumitelné, jednoduché a splňují tak svůj účel. Přesto lze v celkové kolekci třinácti písní nalézt i několik textů nadprůměrných, nabízejících posluchači hlubší významové hodnoty a neotřelé fráze či vtipně řešená slovní spojení.

Dvě písničky (Prase v chlívě a Barák na klíč) mají odlehčený, humorný obsah. Domnívám se sice, že obě mívají úspěch u návštěvníků country bálů, ale mne osobně příliš neoslovily a podle mého názoru obsah desky koncepčně spíše rozměňují. Ale pokud byla deska skutečně vydána jako jisté svědectví o historii kapely, pak sem asi navzdory mým osobním výhradám patří.

Naopak za dobré a některé i nadprůměrné považuji jednoznačně texty k skladbám Poustevník (autorkou je Dana Miklová, manželka mandolinisty), Čaroděj, Kouzelná (autorem obou textů je Viktor Šiška, dvorní textař a basista zlínské kapely Podjezd), Láva (Vladimír Havran) a Let orla (Pavel Nášel). Co mě na desce poněkud mrzí, je fakt, že neobsahuje žádnou autorskou skladbu. Letitá historie kapely předpokládá alespoň jeden vlastní hit, a to třeba i poplatný ostatnímu repertoáru. Pokud Hazard takovou skladbu má, měla na desce být. Pokud nemá, budeme doufat, že se dočkáme příště. Potenciál na to muzikanti Hazardu rozhodně mají.

Je dobré oživit jak vystoupení, tak nahrávku instrumentální skladbou. Kdyby pro nic jiného, tak pro intenzivnější předvedení kvalit jednotlivých muzikantů. I když tohle jde zprostředkovat i ve zpívaných skladbách a je špatné, pokud je zařazení instrumentálek takto úzce samoúčelné. Bohužel, jak Daybreak in Dixie, tak Black Diamond na mě na popisované desce tímto dojmem působí. Podle mého názoru nemají muzikanti Hazardu zapotřebí předvádět se v technicky velmi náročných instrumentálkách (mezi něž obě skladby patří), neboť svoje hráčské kvality dostatečně důrazně dokazují v písničkách, ale pokud už se k zařazení těchto typů skladeb na svoje album rozhodli, měli volit melodicky přijatelnější kousky. V bohatém sortimentu bluegrassového i nebluegrassového materiálu je takových skladeb nespočetně. Někdy méně znamená více. A někdy ne tak technicky náročná instrumentálka, ovšem se silnou melodickou linkou, přinese kapele více obdivu a zájmu... Tím však rozhodně nechci říct, že by použité instrumentální skladby na desce byly zahrány špatně. Naopak.

Možná trochu na škodu je skutečnost, že deska nevznikala ani ve standardních studiových podmínkách, ani kompaktně jako celek během bezprostředně navazujících nahrávacích frekvencí. Studio v tomto případě nahradil obývací pokoj Miklových a mezi jednotlivými nahrávacími bloky byly často mnohatýdenní přestávky z důvodu nehudbních (profesních) povinností jednotlivých muzikantů. Na první poslech to není zřejmé, ale budete-li se k desce vracet opakovaně, a jste-li skutečně vnímavým posluchačem, jistě znaky heterogenního nahrávání v projevu kapely zaregistrujete. Snad ve feelingu, snad v rozdílném momentálním rozpoložení jednotlivých hudebníků. Musím ale uvést, že je to z hlediska celkového obsahu spíš jen můj osobní pocit, nežli zřejmost.

V tomto smyslu chci zdůraznit, že tento pocit se v žádném případě netýká technické stránky nahrávky. Naopak. Svat'a Kotas odvedl v nestandardních podmínkách při nahrávání i při pozdějším míchání a masteringu udivující práci. Z technické úrovně nahrávky nezavěšený posluchač nepozná, že byla pořizována v bytových podmínkách a s přestávkami. Finální zvuk všech tracků je samozřejmě normalizovaný na stejnou úroveň, příjemně měkký, vyvážený a frekvenčně plný. Není tedy důvodu ani v budoucnu se vyhýbat improvizovanému nahrávacímu prostředí, pokud použitá technika a odborné kvality zvukového mistra jsou s to všechny potenciální negativa takového natáčení eliminovat. Z historie ostatně známe projekty, které svým obsahem dokázaly otřást samotným vývojem hudebního stylu a zapsat se tak do historie (namátkou třeba 14 Bluegrass Instrumental nebo Will The Circle Be Unbroken), a také nevznikly v tradičním prostředí konvenčního nahrávacího studia.

Co napsat závěrem? Mnohokrát jsem v předchozím textu použil termín „bálová kapela“. Chci zdůraznit, že i když je všeobecně tento termín v bluegrassových kruzích vnímán poněkud hanlivě, za roky, co se pohybuji v muzice, jsem poznal řadu bálových kapel, před kterými se hluboce ukláním, neboť není všechno jen v mistrovství těch nejlepších průkopníků žánru. A kdyby nebylo kapel, které prezentují dobrou muziku i v prostředí považovaném jinými, většinou méně známými skupinami, za pro ně nepřijatelné, nebyl by u nás bluegrass tak hojně rozšířen. Navíc tato hudba má kořeny právě na nedělních venkovských tancovačkách v místech svého zrodu. Neodsuzujme termín „bálová kapela“ jenom proto, že ho odsuzují buď zcela povrchní nebo naopak příliš intelektuální posluchači...

A ještě jedno doporučení. Na adrese <http://www.youtube.com/watch?v=elkvEWxntcQ> najdete průřez albem, o kterém jste si právě četli... A nejen to. Pokud si prohlédnete videorecenzi celou, pochopíte, co ve skutečnosti vyjadřuje krédo, které skupina použila na bookletu své desky a ze kterého si na úplný závěr dovoluji citovat: „Kapela – to není jenom o hbitých prstech a silných hlasivkách. Je to o toleranci, přátelství a spolehlivosti...“

Milan J. Kalinics, Brno, únor 2010

TISK